

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{16}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 4. V Ljubljani, 28. februarja 1907. Leto XXIV.

Obseg: Izjava. — Siljenje ali káljenje ameriških cepljenih ključev. — Setev trav in detelj. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Narodnogospodarske vesti. — Kmetijske novice — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Izjava.

Kmet.-kem. preskušališče v Ljubljani je objavilo meseca novembra l. l. skoraj v vseh listih kranjske dežele spis, kjer brezpogojno priporoča za gnojenje porabo razklejene kostne moke namesto Tomasove žlindre, ali celo namesto superfosfata spomladi za jarino. Vsled tega spisa je nastal neprijeten časnikiarski prepir, iz katerega se je celo izvajalo, da je c. kr. kmetijska družba kranjska z oddajo Tomasove žlindre kmetovalce v deželi na nedopusten način oškodovala. Podpisano predsedništvo je svojemu uradniku velelo končati ta prepir, in sicer z utemeljitvijo, da se zadeva na dostojen način reši z izrekom skupščine, ki bo sestavljena iz udov družbenega glavnega odbora, kuratorija kmet.-kem. preskušališča, zastopnikov „Gosp. zveze“, vseh kranjskih kmetijskih strokovnih učiteljev ter iz dveh izvenkranjskih agrikulturnih kemikov.

Ta skupščina je zborovala 21. februarja t. l. ter sta bila navzoča kot poklicana strokovnjaka gg. dr. Edvard Hotter, ravnatelj kmet.-kem. preskušališča v Gradcu, in dr. Henrik Swoboda, ravnatelj kmet.-kem. preskušališča v Celovcu.

Na podlagi posvetovanj, izrekov omenjenih gospodov strokovnjakov in oziraje se na tozadevno strokovno literaturo razglašajo podpisano predsedništvo naslednjo soglasno odobreno izjavo omenjene skupščine:

„Razmerje med veljavo učinka fosforove kisline v kostni moki in v Tomasovi žlindri ni še praktično in vednostno končno dognano za razne podnebne in talne razmere, vendar sta učinek in rentabiliteta pri porabi Tomasove žlindre vednostno in praktično tako ugotovljena, da je oddaja tega gnojila po c. kr. kmetijski družbi kranjski strokovno popolnoma upravičena.“

Predsedništvo c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Predsednik:

O. pl. Detela s. r.

Siljenje ali káljenje ameriških cepljenih ključev.

Pri nas na Kranjskem se je najbolj udomačilo zeleno cepljenje ameriških trt na stalnem mestu v vinogradu.

Dasi ima ta način cepljenja veliko dobrega na sebi in ima posebno za malega posestnika, ki lahko vse delo s svojo roko ali s pomočjo svoje družine zvrši, mnoge prednosti, vendar ni najcenejši, najboljši in najhitrejši.

Upoštevati moramo, da pri tem cepljenju sadimo navadno sajenke ali okoreninjene trte v vinograd in jih v drugem ali tretjem letu cepimo. Da pridelamo 100 sajenk, potrebujemo vsaj 200 ključev; dobra polovica ameriškega materiala gre torej v izgubo! Če trte kupujemo, moramo sajenke tudi najmanj dvakrat do trikrat tako drago plačevati kakor ključe.

Če je vreme v času cepljenja v zeleno neugodno, se nam jako malo cepljenk prime, in še te včasih slabo dozore in pozebejo.

Tudi za to potrebne gumijeve vezi se leto za letom draže. Z visokim zelenim cepljenjem je združeno tudi drago grubanje. Če se je cepljenk le malo prišlo, postane nasad nepopoln, in traja dostikrat več let, preden dobimo enakomeren vinograd.

Te napake zelenega cepljenja, zlasti pa tudi nedostajanje cepičev dobrih, priporočljivih žlahtnih vrst je posebno večje posestnike že zdavnaj prepričalo, da je bolje saditi že prej na suho cepljene trte. To pa velja posebno za one kraje, kjer vsled slabe lege ali bolj mrzlega podnebja zelene cepljenke slabo dozorevajo.

Zaraditega so se v severnih vinorodnih deželah, posebno na Nižjeavstrijskem, že odnekaj posluževali suhega cepljenja na bilfe ali korenjake, ki si pa pri nas z malimi izjemami vsled težavnega zvrševanja ni moglo pridobiti tal.

Razmere so se pa čisto izpremenile od tedaj, ko so se prvi Francozi in po njih Nižjeavstrijci začeli posluževati stratificiranja (káljenja, siljenja) cepljenih ključev.

Na Nižjeavstrijskem se prideluje danes že nad 10 milijonov takih cepljenk na leto, in te rasejo izvrstno, nič slabše kakor na zeleno cepljene trte.

Gotovo je, da ima ta način cepljenja tudi za nas velik pomen, posebno pa za bolj mrzle vinorodne kraje na Kranjskem, n. pr. za mokronoški, radeški in litijski okraj, pa tudi za Vipavsko dolino, kjer burja dostikrat zelene cepljenke pokvari.

V čem obstoji stratificiranje cepljenih trt.

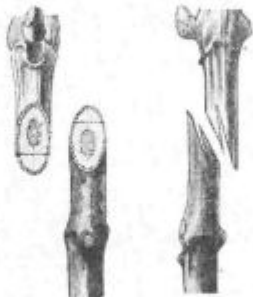
Prejšnje čase smo pri suhem cepljenju navadno takole postopali. Ameriške ključe smo vlagali v zemljo, kjer se jih je tekom enega leta približno polovica okoreninila.

Take okoreninjene enoletne bilfe ali sajenke smo izkopali, smo jih v roki cepili, z zamaški in žico (dratom) povezali in zopet v zemljo (trnico) vložili. Jeseni ali spomladi drugega leta smo cepljenke izkopali iz zemlje in tiste, ki so bile dobro okoreninjene in popolnoma zrasle, smo sadili v vinograd na stalno mesto. Pri tem se je pa izkazalo, da je to delo zelo drago in da se na ta način dobi le malo, v najboljših slučajih le kakih 40 % porabnih cepljenih trt.

Da pojasnim vzrok, zakaj se je tako malo trt prišlo, hočem najprej razložiti, kaj je cepljenje in kako se na suho cepljena trta zraste.

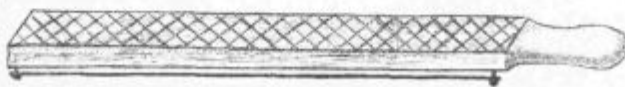
Cepljenje je trajno združenje dveh delov trt v eno rastlino; en del je navadno divji in se imenuje podloga, drugi je pa žlahten in ga imenujemo cepič. Če se cepljenje vrši takrat, ko trta ni zelena (ne rase), govorimo o suhem cepljenju ali o cepljenju na suho, cepljenje v rastočem imenujemo pa cepljenje na zeleno.

Če prerežemo kako suho trtno mladiko z ostrim nožem, vidimo na prerezu, da mladika navidez obstoji iz treh delov,

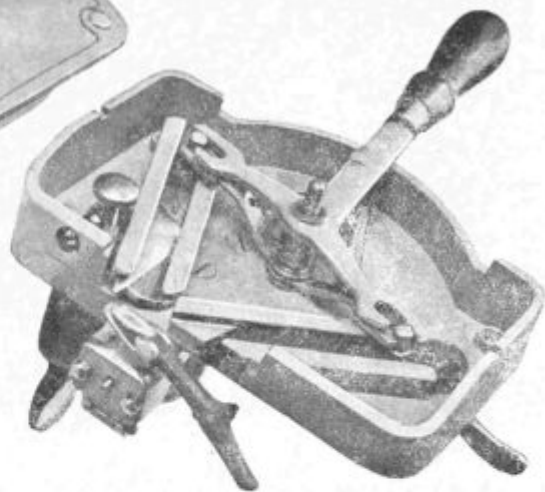
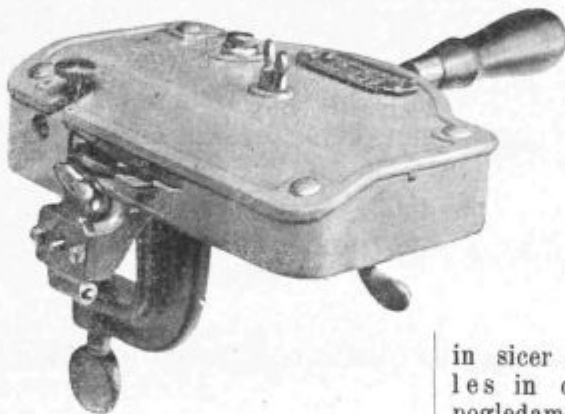
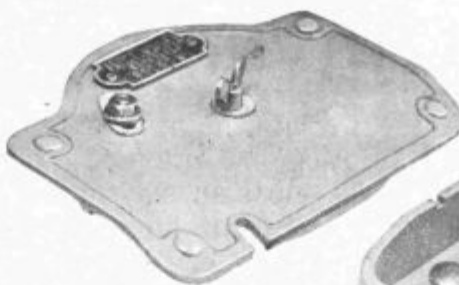
Podoba 22.

Kako je odrezati cepič in podlogo pri cepljenju ključev po načinu angleške kopulacije.

Podoba 23.

Brusilna in gladilna priprava za cepilne nože.

Podoba 24.

Cepilni stroj tvrdke K. Feitzelmayer na Dunaju. Stane 50 kron.

in sicer na sredi iz svrža, okoli njega se nahaja les in okrog lesa skorja (koža). Če pa natančno pogledamo, bomo videli, da se med lesom in skorjo nahaja pri vsaki mladiki vezivo, ki se kaže kot svetlozelen obroček — veščaki ga imenujejo kambij. Kambij je pa ona tkanina, ki pri rasti mladike tvori na znotraj les in na zunaj skorjo, vsled česar se mladika debeli.

Če spomladi tako odrezano mladiko vtaknemo v zemljo, čez nekaj časa opazimo, da izrase na odrez,

v zemlji iz kambija neka siru podobna, bela tvarina. Iz nje se pozneje tudi razvijejo korenine in jo imenujemo kalus.

Kalus ima tudi pri cepljenju največji pomen, kajti če se kalus podloge zraste s kalusom cepiča, dá to cepljenko.

Samoobsebi je umevno, da so veščaki že odnekaj na to pazili, da se na podlogi in na cepiču posebno tam, kjer sta oba dela staknjena, napravi močan kalus.

S poskušnjami se je dognalo, da na tvorjenje kalusa najbolj vpliva 1. zadostna vlaga, 2. zadostna gorkota, 3. pristop zraka in 4. množina rezervnih snovi v lesu obeh delov cepljenke.

Kar se tiče prve, druge in tretje točke, je omeniti, da vpliva na razvoj lesa posebno gorak in vlažen zrak, ne pa naravnost mokrota ali pa gorka voda.

Glede četrte točke je pa omeniti, da ima vsak trtni les rezervne snovi v sebi. To so snovi, ki si jih je trta tekom prejšnjega leta prihranila v lesu. Rezervne snovi obstoje največini iz skroba in imajo namen, da dajejo trti hrano v prvem začetku rasti. Posebno veliko rezervnih snovi je torej v zdravem, čvrstem lesu, največ pa okoli očesa, ki spomladi potrebujejo hrane, da se razvijejo ali — kakor mi pravimo — da odženejo.

Šele potem, ko je trta že zelena, more sprejemati in prebavljati rudninske redilne snovi, ki jih dobiva po koreninah iz zemlje.

Če smo izbrali čvrst in zdrav les za cepljenje namenjenih trt, je samoobsebi umevno, da je bilo pri prejšnjem načinu cepljenja vse od tega odvisno, kakšno vreme je bilo spomladi. Če je bilo vreme zadosti gorko in obenem vlažno, se nam je prijelo več cepljenk, v nasprotnem slučaju pa malo.

Da postanejo neodvisni od vremenskih razmer, so veščaki že odnekaj skušali razne načine cepljenja in oskrbovanja cepljenk in so se tudi tukaj, kakor vselej z vinogradništvu, v prvi vrsti odlikovali Francozi, ki so prvi začeli cepljenke stratificirati in jim stem umetno ponujati potrebno vlago in gorkoto za njih pravilni razvoj.

Prva je bila v tem znana šampanjska tvrdka Moët & Chandon, ki je že pred kakimi 10 leti začela na ta način cepljenke pridelovati, in po njej so se l. 1901. poprijeli tega načina Nižjeavstrijci.

V državnih trtnicah na Kranjskem smo pričeli po naročilu rajnega dvornega svetnika v kmetijskem ministrstvu in enega prvih avstrijskih vinarskih strokovnjakov E. Macha s stratificiranjem l. 1902.

Gosp. dvorni svetnik si je namreč povodom svetovne razstave v Parizu l. 1900. ogledal tudi ta način cepljenja na Francoskem in je naročil podrejenim mu vinarskim nadzornikom, da ga tudi pri nas skušajo vpeljati.

Na Nižjeavstrijskem se je te stvari z vso vnemo in z izrednim uspehom poprijel c. kr. vinarski nadzornik g. F. Kober v Klosterneuburgu, ki je tudi spisal o tem več knjižic in je šel tudi meni v vsem prijateljsko na roko, tako da smo po njegovih nasvetih napravili pri državni trtnici v Brslinu pri Novem mestu, posebno silnico, kjer smo dosegli izborne uspehe, in sem se namenil, da tukaj objavim tudi naše domače tozadevne izkušnje.

Slike za ta spis je brezplačno posodilo društvo za varstvo avstrijskega vinstva na Dunaju, ki zasluži najtoplejšo zahvalo.

Kakšen mora biti material za cepljenje.

Za cepljenje se izberejo ameriški ključi, ki niso predebili. Najbolje je, da imajo debelost navadnega svinčnika ali da so le neznatno debelejši. Iz že prej navedenega vzroka se izbere najbolj zdrav, zrel, čvrst les, ki ima kolikor mogoče tenak svrž. Zaraditega se rabijo pri napravi ključev iz enoletnih mladik maternih trt le najspodnejši 3 do 4 ravni ključi, ki se režejo okoli 40 cm proč.

Ključe je najbolje rezati februarja meseca in jih je zakopati v pesek ali v rahlo zemljo, odkoder se vzamejo nekaj dni pred porabo in se 3 do 4 dni namakajo v vodi.

Stem postanejo zelo sočni in se operejo nesnage (peska ali blata). Kaka dva dni pred cepljenjem se vzamejo iz vode, da se nekoliko posuše, potem se oslepijo, to je popolnoma se jim izrežejo očesa. To ima namen, da se prepreči odganjanje podloge iz svojih očes in se prisili, da gre vsa njena moč v cepič.

Na spodnjem koncu se odrežejo ključi sedaj tik pod kolenčkom in na zgornjem koncu, kjer jih je treba cepiti, se obrišejo ne samo zaradi mokrote, ampak tudi zaradi nesnage (zemlje, peska), kjer se rad cepičev nož skrha. Tako pripravljene podloge pridejo v roke cepilcem.

Cepiče je tudi najbolje rezati meseca februarja, samoobsebi umevno le na zdravih, rodovitnih trtah. Les in očesa morajo biti popolnoma zdrava.

Za cepič je sposoben posebno oni del mladike, ki ima najbolj razvita očesa in najtanjši svrž. Zaraditega bodo bolj stare trte z dobro dozorelim lesom dale najboljše les za cepiče, in sicer posebno srednji del mladik, ki niso predebele.

Cepiče režemo navadno 80 do 100 cm dolžine, jih vezemo, kakor ključe, v butarice in jih zakopljemo v zemljo ali v pesek, vendar pa moramo posebno tukaj gledati na to, da ne pridejo pregloboko ali v veliko vlago, ker bi utegnili očesa odgniti.

Pred porabo jih namakamo nekaj časa (1 do 2 dni) v vodi, zlasti da jih operemo nesnage.

Najbolje je, da so očesa za cepljenje namenjenih cepičev že nekoliko napeta.

Nekaj ur pred porabo narežemo cepiče na delce enega očesa na ta način, da vsak člen tik nad očesom in navpično na njih dolžino odrežemo z ostrimi škari ali z nožem tako, da padajo v škaf v vodo, kjer se še enkrat operejo, potem se vun vzamejo, da se posušijo, in pred cepljenjem se ravnotako obrišejo kakor podloge.

Način cepljenja.

Ključi se cepijo po načinu angleške kopulacije, ki obstoji v tem, da se cepič kakor podloga — oba kolikor mogoče enake debelosti — poševno, prav nakratko (glej podobo 22.) z eno odrezo z ostrim nožem odrežeta in se potem na odrezu vsakega dela napravi jezičku podobna zareza. Nož se zatakne nad svržem, torej približno v prvi tretjini rezne plošče, in se s pritiskom ter s potezo dol prereže skozi $\frac{1}{3}$ dolžine.

Kadar se nož vun jemlje, se jeziček nekoliko vpogne, in sedaj se jeziček cepiča vtakne za jeziček podloge. Če je cepljenje dobro izvršeno, se držita oba staknjena dela tako trdno skupaj, da ne odpade cepič od podloge, če se le količkaj previdno ravna s cepljenko.

Tako cepljene podloge stavijo cepilci, če jih ne vlagajo sproti, v mrzlo vodo v škaf, a le s spodnjimi konci. Rezne plošče (odreze) morajo sploh ostati nedotaknjene, torej se ne smejo tipati s prsti, vtikati v usta ali celo zmočiti, ker bi vse to lahko škodovalo razvoju kalusa.

Da so vse cepljenke enako dolge, se režejo po gotovi meri. Najbolje je, da se podloga odreže 35 cm od spodnjega konca, vendar pa je gledati na to, da se, če le mogoče, podloga odreže blizu kolenčka, kajti tukaj ima trta največ rezervnih snovi in se bo torej najrajša zrasla. Že celo velja to o cepičih, ki morajo biti odrezani tik pod očesom, in sicer na isti strani, kjer se nahaja okó (glej podobo 22.).

Za cepljenje je treba imeti oster in snažen nož. Nož naj bo bolj dolg, klinja vsaj 8 cm dolga, ne predebela ter iz dobrega jekla. Nož se na dobrem kamenu fino nabrusi in pretegne na brusilni pripravi, ki si jo vsak cepilec lahko sam napravi (glej podobo 23.). Kos lipovega lesa, kakih 40 do 50 cm dolžine in 4 do 5 cm širine, se na obeh straneh gladko postruži (poobla) in potem se na enem koncu prireže roč. Na eni strani se napravijo križem počez 1 do 2 mm globoke zareze in nato se površina namaže z vazeliom ali pa s svinjsko mastjo ter se pospe z najfinejšim smirkovim prahom, ki ga dobimo v vsaki trgovini z železom. Na drugo stran brusa pribijemo bolj oster jermen. Pri porabi se na prvi strani nož nabrusi in osnaži, na drugi ogladi. Tako se nož vselej nele očisti črnila, ki se je vsled v lesu nahajajoče se čreslovine pri cepljenju na njem napravil, ampak se tudi fino nabrusi.

Če se cepi večja množina trt, je treba seveda delo deliti. Nekteri snažijo in pripravljajo podloge, drugi cepiče, tretji cepijo in četrti cepljenke vlagajo v zaboje.

Seveda se manj sposobne moči porabijo za bolj lahko in preprosto delo, najboljše moči pa za cepljenje in vlaganje.

Za cepljenje se dandanes dobe tudi stroji. En tak stroj, ki ga kaže podoba 24. in ki je prav preprost in hitro dela, izdeluje tvrdka K. Feitzelmayer na Dunaju (IV. okraj, Johann-Straussgasse št. 28.) in stane 50 K. Tudi manj zmožen delavec cepi z njim lahko nad tisoč ključev na dan. V državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu se je prav dobro sponesel. (Dalje prih.)

Setev trav in detelj.

Živinoreja se da izdatno povzdigniti s pridelovanjem krme. V tem oziru se da največ doseči z dobrim gnojenjem, zelo veliko pa tudi na ta način, da pridelujemo več detelje in da napravljamo v ugodnih legah nove travnike.

Če je treba napraviti nov travnik, so pa naši gospodarji glede dobave potrebnih trav navadno v zadregi, ker ne vedo, ktere trave naj bi sejali in kje naj bi dobili potrebna semena. Zato hočem danes podati nekaj nasvetov, kako si je v takih slučajih pomagati.

Ktere trave in detelje je sejati?

To vprašanje je za napravo travnika predvsem važno, kajti če hočemo na travniku imeti gosto rušo najboljših trav in detelj, je sejati pripravno zmes travniških rastlin. Če ne, bo ruša redka, košnja slaba.

Pri nas se rado dogaja, da gospodarji na to premalo pazijo. Večkrat se vzame po dve vrsti trav in nekaj domače detelje, in zmes je gotova. Na ta način seveda ne dobimo najboljše ruše. Če hočemo na travniku imeti gosto in trpežno rušo, je treba, da sejemo razne trave, visoke in nizke ter trpežne. Posebno važne trave so pasja trava, francoska pahovka in mačji rep. Vse te so visoke in trpežne trave, ki skoraj povsodi dobro rasejo. A treba je tudi bolj nizkih trav, kakor n. pr. travniške bilnice, angleške ljulike, pasjega repa in travniške latovke. Ker trpežne trave v prvih letih bolj počasi rasejo, je treba tudi nekaj laške ljulike primešati, ki da v prvih letih bogate košnje, potem pa izgine. Ravno teh načel se je držati tudi pri deteljah. Sama domača ali kranjska detelja ni dobra, ker izgine v dveh letih. Primešati je zaraditega tudi nekaj trpežnih deteljnih vrst, kakor sta nokota in švedska detelja. Vse to je imeti v čisljih, če hočemo dobiti gosto in trpežno travniško rušo. Ravno tako je pa tudi važno, da sejemo trave in detelje v pravem razmerju. Za travnike kaže vzeti $\frac{1}{5}$ travnega in $\frac{1}{5}$ deteljnega semena. Obojega skupaj pa 50—60 kg na hektar ali 28—35 kg na oral. Gosta setev je vedno boljša, tudi zaraditega, ker se rado nahaja med travnim semenom veliko takega, ki ni kaljivo.

Trave in detelje, ki jih je sejati, se imajo ravnati seveda po lastnostih zemlje in po legi. V težki in vlažni zemlji je sejati drugo zmes kakor v rahli zemlji in v bolj suhi legi. Za zgled, kako je izbrati pripravno zmes za dobro ilovnato zemljo, nam bodi naslednja mešanica, ki velja za 1 oral:

5 kg	pasje trave,	}	trave
6 "	francoske pahovke,		
2 "	mačjega repa,		
3 "	travniške bilnice,		
2 "	laške ljulike,		
3 "	angleške ljulike,	}	detelje
1 "	pasjega repa,		
2 "	travniške latovke,		
2 "	domače detelje,		
1 "	nokote,		
$\frac{1}{2}$ "	švedske detelje,	}	
$\frac{1}{2}$ "	bele detelje,		

Skupaj 28 kg

V tem zgledu je 8 vrst trav in 4 vrste detelj. Kdor se hoče natančneje poučiti o izbiranju in setvi trav in detelj za napravo travnikov, naj vzame v roko „Poljedelstvo“ II. del, ki ga je izdala „Družba sv. Mohorja“, in naj pogleda na strani 143.—148. Sedaj pozimi je najugodnejša prilika, da se o tem poučimo in da pravočasno skrbimo za dobavo potrebnih semen.

Kje je dobiti in kako je naročiti travna in deteljna semena?

To vprašanje je zaraditega tako važno, ker nimamo nobene domače trgovine, ki bi imela vsa potrebna semena na prodaj in ki bi lahko ustregla raznim potrebam domačih naročnikov. Kupčija s travnim semenom je premalo zanesljiva in zato se je noče nihče poprijeti v večjem obsegu. Boljše špecerijske trgovine imajo sicer travno seme na prodaj, toda le po dve ali tri vrste. Najbolj se peča s to prodajo P. Lasnik v Ljubljani, kjer se dobi navadno po več vrst trav in deteljnih semen. V Novem mestu prodajata travna semena E. Kastelic in F. Picek, toda le najnavadnejše vrste, kakor francosko pahovko, pasjo travo, mačji rep in laško ljuliko. Drugih

ne. Ali lahko bi se dalo to doseči, da jih te trgovine priskrbe po naročilu. Kdor želi dobiti potrebna travna in deteljna semena, naj se obrne do omenjenih trgovin in naj jih tam naroči. Prepričan sem, da mu bodo rade ustregle. Skrbeti je pa zato že sedaj, da se pravočasno dobe potrebna semena. Kdor je pa več nemškemu dopisovanju, naj jih naroči naravnost pri dotični semenski tvrdki. Znale tvrdke za prodajo deteljnega in travnega semena so: P. Hüttig na Dunaju (I. Weihburggasse 17), E. Mauthner v Budapešti itd. Ta poslednja tvrdka je napravila po naših krajih že celo omrežje majhnih podružnic, kjer se prodajajo vrtna in druga semena.

Kar se tiče naročanja travnega in deteljnega semena, moram še tole poudarjati. Vsako seme naj se zase naroči. Dobe se namreč tudi že gotove mešanice za posetev travnikov, ali v takih mešanicah se skriva tudi slabo in drugo seme. Ravno tako važno je pa tudi to, da zahtevamo zares dobra, čista in kaljiva semena. Vsaka boljša semenska trgovina jamči za čistost in kaljivost svojih semen in je iz tega vzroka tudi pod nadzorstvom kakega preskušališča, kjer se semena preiskujejo. Naj se torej potrebna semena od domačih trgovcev in gospodarjev le v takih trgovinah kupujejo.

R.—

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 68. Kako se pridelujejo in obdelujejo solčne rože? V svoji tvornici izdelujem olje iz semena solčnih rož, ki ga dobivam z Ogrskega. Letos poskusim sam pridelovati to seme, in če se stvar sponese, jo bom priporočal tudi drugim kmetom. (Z. H. v K.)

Odgovor: Solčnice pridelujejo v veliki množini le na južnem Ruskem, in sicer neko vrsto z belim ali črnim semenom, ki pozno zori in ima samo po en cvet. Solčnica slabše uspeva sama zase in gosto sajena, kakor tu in tam posajena med turščico in krompirjem ali na robih njiv. Uspeva na vsaki zemlji, celo na suhi peščeni, vendar daje dovoljen pridelek le na globoki, rodovitni zemlji v gorkem podnebju. Meseca aprila ali maja se seme sadi v vrstah, ki so 80 do 100 cm narazen, po 60 cm vsakebi. Na hektar se potrebuje 10 do 13 kg semena. Med rastjo se rastline po potrebi okopavajo in se končno ospejo. Postranski poganjki se razen treh do štirih cvetov vsi odstranijo. Solčnica zori v gorkih legah meseca septembra, v hladnejših šele meseca oktobra, zato je ob pridelovanju v obilni meri veliko sitnosti s sušenjem in z dobavo semena. Na hektaru se pridelava 7 do 9 metrskih stotov semena ter 35 do 43 metrskih stotov stebel, ki so dobro kurivo. Zaradi hladnega gorenjskega podnebja, vlažne jeseni in slabih delavskih razmer smo mi odločno mnenja, da vpeljava pridelovanja solčnih rož na Gorenjskem ni umestna.

Vprašanje 69. Konci meseca januarja je bil tako hud mraz, da je v vinski kleti toplina padla pod ničlo in so cunjice okoli vehe zmrznile. Ali bo tak mraz imel na vino kaj škodljivega vpliva v kateremkoli oziru, in če ga bo imel, kaj je storiti, da se škoda prepreči? Omenjam, da je vse vino narejeno po francoskem načinu. (F. M. v D.)

Odgovor: Mraz, ki ste ga imeli meseca januarja v kleti, ne bo v nobenem oziru škodljivo vplival na vino, zato Vas ni treba skrbeti. Mrazu je kvečjemu ta vpliv pripisovati, da nekoliko zadržuje zorenje vina; glede pokvarjenja vina pa celo dobrodejno vpliva, ker zadržuje razvoj škodljivih, gliv. Sicer pa vino niti ni zmrznilo, kar bi tudi nič ne šk-

dilo, saj se zmrznjenje vina v gotovem oziru celo uporablja za zboljšanje vina.

Vprašanje 70. V našem kraju se lansko in letošnje leto pri svinjah šestokrat dogaja, da ob porodu iz živali izstopi bukvnik ali prasičnik. Kako nam je ravnati pri porodu svinj, da se kaj takega ne zgodi, oziroma če se zgodi, kako nam je postopati, kajti vsaka taka svinja navadno v dveh urah pogine, in živinozdravnik je predaleč, da bi ponj poslali? (J. M. v. Št. J.)

Odgovor: Izstop prasičnika pri koteči svinji, ki se tudi trut imenuje, je posledica oslabljenega mišičevja roditelja bodisi vsled predolgi in hudih popadkov, ali pa vsled oslabljenja, ki je posledica napačnega ravnanja s plemenskimi prasiči. V prvi vrsti je skrbeti, da se trut sploh prepreči. Če so vzrok hudi in dolgotrajni popadki, se ne da nič storiti. Omenjeno mišičevje je pa mnogokrat oslabljeno vsled napačnega ravnanja s prasiči, in ker se trut pri Vaših svinjah šestokrat dogaja, mu utegne to biti vzrok. Plemenjenju v sorodstvu se je strogo ogibati in breje svinje se morajo dovolj pregibati na prostem. Trut pri svinji samnasebi ni posebno nevaren, če je pravočasno pomoč pri rokah, če pa se iztopli prasičnik kmalu nazaj ne vravna, je pa nevarnost vsekako velika, zlasti ker je taka svinja zelo nemirna in je poleg drugega zelo nevarno, da se nežna koža prasičnika ne rani, kar ima vedno hude posledice. Kako je ravnati s svinjo, ki ima trut, najdete temeljito popisano v knjigi „Sosea Razumnika prasičja reja“, na strani 66.

Vprašanje 71. Lepa angleška svinja, ki je storila šest zdravih pujskov, je v pričetku lepo pripustila, a je imela od dne do dne manj mleka, in čez teden dni skoraj nič več. Svinjo sem krmil s $\frac{1}{3}$ pese in z $\frac{2}{3}$ otrobov in turščične moke ter je tudi krompir vmes dobivala. Trije pujski so poginili, tri pa upam s kravjim mlekom kvišku spraviti. Zakaj je svinja izgubila mleko? Ker je svinja lepa, ali naj jo še za pleme pridržim ali naj jo opitam? (M. G. v. C.)

Odgovor: Zakaj je svinja izgubila prvi teden po opravitvi mleko, ne moremo razsoditi, ne da bi poznali vse okoliščine. Ker je pa svinja drugače zdrava in je v pričetku mleko tudi imela, pa menda utegnemo prav imeti, če domnevamo, da ste svinjo dali prezgodaj ubrežiti. Svinja je namreč premlada storila, nima še dovolj razvitih mlečnih žlez in je zato mleko kmalu usehnilo. Naj bo mlada svinja še tako lepa in velika, pred devetim ali desetim mesecem je ni pripustiti, in kadar stori, naj bo vsaj eno leto stara. Kako je ravnati z doječo svinjo, ki nima mleka, najdete popisano v tretjem poglavju knjige „Sosea Razumnika prasičja reja“.

Vprašanje 72. Bukovo stiskalnice mi je začel napadati lesni črv. Ker so platišča stiskalnice prevelika, da bi jih mogel dejati v vročo peč ali da bi jih kahal, zato vprašam, ali je kako drugo sredstvo, da bi mogel zatreti lesnega črva? (F. R. v. Š.)

Odgovor: Lesni črv se zanesljivo zatve, če se njegovi rovi napolnijo z bencinom. V to svrhu se v vse vidne luknjice na primeren način spusti nekaj bencina, a na tak način, da bencin gotovo napolni ves rov, kajti upoštevati morate, da se v rovih nahaja zrak, ki ga je pregnati, če naj bencin pride v vso votlino. V ta namen je prav pripraven špičasti mazalnik za šivalne stroje, ki se napolni z bencinom in se potem z njim bencin s silo vbrizga v luknjice. Kadar imate opraviti z bencinom, bodite silno oprezni; v bližini ne sme biti ne luči, ne goreče smotke, kajti bencin in še bolj zmes njegove pare s zrakom sta silno vnetljiva in raznesljiva.

Vprašanje 73. Z velikim uspehom sem pričel rabiti mlečni posnemalnik, vsled česar imam veliko posnetega mleka,

ki ga ne morem vsega doma porabiti, zato prosim navodila, kako delati iz skisanega posnetega mleka „mohant“, t. j. mehak sir? (I. M. v D.)

Odgovor: Če imate v mislih le tisti sir, ki se dela iz kislega mleka, ki se rabi v kuhinji za razne močnate jedi, narejene s porabo sira, tedaj je navodilo za napravljanje takega sira prav preprosto. Vsled skisanja zasirjeno posneto mleko se vlije v vrečo iz gostega platna ali kotenine, siratka se pusti, da odteče, in potem se vreča zaveže. Zavezana vreča se položi na primeren prostor in nanjo se dene deska, ki se obteži s kamenjem ali s kako utego. Vsled obteženja odteče velik del še ostale siratke. V vreči je potem precej suh mohant. Da se mohant naredi v lepih, za oko prijetnih kosih, vlivajo v nekterih krajih skisano mleko v majhna sita s prav gostim dnom, ki imajo 15—20 cm premera. V takih sitih se siratka samaodsebe odteče. Zaradi snage je paziti, da se siratka ne razliva, ki je vrhutega prav dobro krmilo za prasiče. Iz posnetega mleka se dela tudi limburški mehki sir, ki se ga pa ni mogoče naučiti izdelovati, ne da bi se delo praktično pokazalo.

Vprašanje 74. Kako odpravim kokošim uši, ki so jih vse polne? Skušal sem že na ta način, da sem v kurnjaku zažgal slamo, meneč, da dim uši ugonobi, a ni nič pomagalo. (A. V. v. O.)

Odgovor: Tisto, kar imate pri kokoših za uši, so druge, sicer podobne živalce, ki se pa imenujejo perjevci, ker razjedajo perje. Predvsem je dati kokošim prilike, da se same otrebijo mrčesa, in sicer služita v to svrho pesek in pepel, ki naj jih kokoši vedno imajo, da se v njih kopljejo, in sicer zunaj na dvorišču ali v posodah v kurnjaku. Kurnjak je skrbno osnažiti ter je vse razpoke v lesu in drugje zamazati z apnenim beležem. Veliko izda v zaprtem kurnjaku, če se zažge žveplo; seveda je kurnjak poprej izprazniti. Perjevci na kokoših se ugonobe z gorko vodo, ki se ji doda na liter 4—8 g lizola. S to vodo je seveda kokoši kopati le v gorkem času, ali pa jih je skopane imeti v gorkem prostoru, dokler se ne posuše.

Vprašanje 75. Odkod prihaja, da so kokoši po nogah gobave? Kakšna bolezen je to in kako se zdravi? (M. P. na Z.)

Odgovor: Na kurjih nogah se delajo velike bele garje, ali, kakor Vi pravite, gobe, vsled neke pršice, ki dolbe pod kožo. Koža se vname in izeja se tekočina, ki skupaj drži vedno na novo tvoreče se kožne luske. S časom nastanejo debele garje, ki močno srbe in žival nadlegujejo. Bolne noge je najprej dobro z milom namazati, da se garje omehčajo, in potem se odpraskajo. Tako očiščene noge je potem vsak dan enkrat namazati z mažo iz 1 dela kreolina na 10 delov kreozota.

Vprašanje 76. Kaj je vzrok, da pri nas živina noče žreti rdeče, t. j. živinske soli ter ji celo jemlje tek do jedi, vsled česar se mnogo klaje uniči. Zakaj živina rajša žre nesoljeno klajo? (M. P. na Z.)

Odgovor: Če živina ne mara soli, je dokaz, da je ni potrebna. Kadar živina vsled soli izgubi tek, takrat je že zastrupljena s soljo, ki se je je preveč pokladalo. Berite odgovor na 58. vprašanje v zadnji številki „Kmetovalca“.

Vprašanje 77. Pri nas je navada dajati odstavljenim pujskom med krmno oljkovega olja, češ da potem bolj rasejo in ostanejo zdravi. Ali je koristno dajati pujskom oljkovega olja? (I. P. v G.)

Odgovor: Pokladanje olja je popolnoma odveč, če so prasiči zdravi in pravilno oskrbovani. Edino sredstvo, prasiče zdrave ohraniti, je pravo oskrbovanje in primerna klaja, in

zdravi prasiči se samodsebe dovoljno razvijajo. Izbera dobrega plemena je seveda tudi merodajna.

Vprašanje 78. Imam kravo, ki je pred kratkim storila in ima že odstavljen tele, ki ji pa začne na zadnjih seskih mleko samoodsebe odtekati, če se ne pomolze na 3—4 ure, dasi nima posebno veliko mleka. Odkod prihaja to? (F. P. v G.)

Odgovor: Krava ima otrple mišice, ki sesek zapirajo, in pri majhnem pritisku mleka mišice odnehajo, in mleko samoodsebe izteka. Tako kravo je najbolje opitati in mesarju prodati.

Vprašanje 79. Naši vinščaki so različnega mnenja glede obrezovanja ameriških trt. Nekteri režejo na šparone 8 do 12 očes in čepe na dve očesi, ker s takim obrezovanjem pričakujejo obilnejše trgatve. Drugim to ni prav, češ da šparon (locenj) oslabi trs in zato v kratkem času zamrje. Vsled tega so naši vinščaki začeli trte obrezovati le na reznike s štirimi do pet očes ter puščajo na enem samem trsu po pet reznikov. Ktero obrezovanje trt je pravo in ali šparoni res škodujejo? (B. D. v K.)

Odgovor: Pravilno se pri nas trte obrezujejo, ko so dovolj močne, na palec (reznik) 2 do 3 ter na napence (šparone, locnje) 6 do 12 očes. To pa šele, ko cepljenka rase vsaj štiri leta na stalnem mestu. Dolgost napencev je odvisna od starosti in rasti dotične trte. Čim močnejša je trta, tem daljša se reže. Pri prav močnih starejših cepljenkah se lahko pustita dva napence in en palec; pri šibkejših pa namesto napence le dva ali celo samo en palec z 2 do 3 očesi. S takim obrezovanjem se trta vsako leto enakomerno razvija in tudi enakomerno rodi. Če se ji pušča vsako leto preveč lesa, pa kmalu jako ošibi, zlasti pri slabi gnojivti, in vsled tega tudi od leta do leta slabeje rodi in les le slabo dozoreva.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnštva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Podružnica v Komendi.

Naša podružnica se prav živahno giblje ter vsestransko deluje v probujo svojih udov.

Najvažnejši njen uspeh je mlekarska zadruga, ki jo je lansko leto ustanovila in ki izborna deluje za gmotni prospek vsega podružničnega okoliša. Mlekarska zadruga ima sedaj pozimi čez 1000 l mleka in poleti upamo priti na 1500 l. Mleko donaja našim gospodarjem velike dohodke, in ljudje se čudijo o veliki množini, ki o njej prej nihče ni slutil, in vsakdo priznava, kakšna škoda je za naš kraj, ker že zdavnaj nismo ustanovili mlekarske zadruge. So pa tudi okoliščine pri nas zelo ugodne. Za kmetijski napredek jako vneti naš deželni poslanec gosp. Mejač, ki je načelnik zadruge, je zadrugi prepustil svoj mlin, vsled česar je bilo mogoče mlekarne tako urediti, da vse stroje goni vodna sila, kar nam silno veliko stroškov prihrani.

Po prizadevanju naše podružnice se je vršil od 28. do 31. januarja štiridnevni živinorejski poučni tečaj, ki je izborno uspel. Ukaželjnega ljudstva je bilo vse štiri dni pri predavanjih toliko, da se je vse trlo. Prvi dan je dopoldne in popoldne predaval o podlagi kmetijstva in živinoreje g. ravnatelj Pirc ter je na prav poljuden način razložil osnovne pojme kmetijske kemije. Drugi in tretji dan je govoril g. mlekarski nadzornik Legvart o živinoreji, o hlevih

ter se je tudi oziral na perutninarstvo. Četrty dan je predaval g. veterinarski nadzornik Pavlin o živalskem zdravstvu, o prvi pomoči pri boleznih in porodih ter o zdravljenju navadnih bolezni, ki čestokrat nastopajo. Poslušalec je bilo od dne do dne več, tako da jih je bilo zadnji dan gotovo 250, med njimi velik del gospodinj. Morda bo posledica tega tečaja osnivanje živinorejske zadrage.

Poleg teh veselih vesti je omeniti tudi žalostno vest, in sicer smrt našega prvega podružničnega načelnika g. Janeza Streina, posestnika v Kaplji vasi, ki je umrl 25. januarja. Rajnik je bil dolgoleten družbeni ud ter jako zgleden gospodar.

Podružnica v Tacnju pod Šmarno goro.

Podružnica je priredila 2. svečana svojo prvo veselico v restavraciji pri Koširjevem dvoru v korist podružnici. Zanimanje je bilo za to prvo veselico veliko, čeprav tu veselice niso nič nenavadnega; toda ta je prekosila vse poprejšnje, zlasti zaradi tega, ker je bilo znano, da morajo biti dobitki zgolj v kmetijsko korist. Z veseljem si videl nositi može vsakovrstne dobitke; nabralo se jih je 150 — lepo število za eno vas.

Prostori so bili primerno okinčani in ob določeni uri so se zbrali skoraj vsi vaščani z ženami in z dekleti ter so težko čakali srečanja. Vsakemu si bral zadovoljnost in veselje z obraza. Vrhunec smehu in razočaranja pa je napravil Rus s Tatire, ko je v dolgem kožuhi pripeljal 6 dresiranih medvedov, ki so se ob glasu godbe pomikali čez gnečo. Tudi profesor z Dunaja in poljski žid s svojim amaterjem sta jo dobro pogodila. Naenkrat se je slika izpremenila; vse je bilo maskirano in mlado in staro je veselja vriskalo. Splošno je bilo mnenje, da tako veselo in zabavno veselice Tacenj še ni imel.

Udje smemo ponosni biti. V gmotnem oziru se je veselica tudi dobro obnesla: skupnih dohodkov je bilo 185 K 80 h, stroškov 78 K 73 h, torej čistega dobička 107 K 07 h. Ta vsota se porabi za kmetijske stroje. Omeniti moramo tudi tacenjske fante, ki se sploh lepo obnašajo in so tudi tukaj s svojim vzornim nastopom pripomogli, da se na veselici ni mir najmanjše kalil. Da je veselica tako dobro uspela, se moramo zahvaliti odboru, udom, gospodoma načelniku in njegovemu namestniku in sploh naprednim Tacenjem.

Dobro bi bilo, če bi tudi druge podružnice prirejale take veselice, ker se stem ljudstvo bolj omika in prijateljstvo bolj oživi, kar je danes na deželi pri sedanjih kmetijskih razmerah gotovo potrebno, in tudi blagajna si opomore, kar je le v prid kmetovalcu.

Narodnogospodarske vesti.

* VIII. mednarodni kmetijski in gozdarski shod bo letos meseca maja na Dunaju. Za kmetovalce planinskih dežel je zanimivo, da bo v okviru tega shoda od 21. do 25. maja t. l. na Dunaju zborovanje planinskih gospodarjev, kjer se bo med drugim govorilo o naslednjih zadevah: 1. planine kot rejna pokrajina za preskrbovanje srednje Evrope z živino; 2. vpliv mlekarstva na živinorejo; 3. sredstva za izboljšanje planinskih pašnikov; 4. gozdarstvo in paša; 5. vzroki skrčevanju pašnikov in sredstva, kako jih je odstraniti; 6. planinska gospodarska politika; 7. zagrajevanje hudournikov in plazov. Za poročila o teh predmetih so pridobljeni najboljši veščaki in je želeto obilne udeležbe od strani planinskih gospodarjev.

* Cena železu in železnim izdelkom je silno visoka, čemur je vzrok zveza bogatih fužinarjev, ki dogo-

vore visoke cene, da vtaknejo v žep ogromne dobičke ter pri tem odirajo kmetovalca, ki v svojem gospodarstvu potrebuje silno veliko železa. Praška fužinarska družba je leta 1906. izplačala 37½% dobička od svojih delnic. O teh dejstvih širše občinstvo prav malo izve, temveč se mu natveza, da kmetovalec odira meščane, obrtnike in delavce, dasi je velik del kmetijskih pridelkov v zadnjih tridesetih letih za polovico v ceni padel. Ščunjejo proti kmetovalcem, da zakrivajo svoje odušenje!

* Za prodajalce čebelnega voska. Avstro-ogrski konzulat v Braili poroča, da se je nadejati boljšega izvoza čistega čebelnega voska, ker se je vsled nove naredbe grško-iztočne cerkve prepovedala raba stearinovih sveč. Tamošnji trgovci so že naredili za bodočnost znatne sklepe za nakup čebelnega voska z italijanskimi in španskimi trgovci, in sicer mora biti vosek popolnoma čist ter se mora poslati čez luko Konstanca. Ker smo mi veliko bliže, bi bil izvoz čebelnega voska v dotične pokrajine tudi za nas umesten, zato smo to objavili. Če hoče kdo izvedeti za naslove, naj se obrne na c. kr. avstrijski trgovinski muzej na Dunaju.

Kmetijske novice.

Občni zbor slov. čebelarstva društva je bil 17. t. m. v Ljubljani ob obilni udeležbi čebelarjev iz vse dežele. Navzoči so bili tudi zastopniki s Štajerskega in s Primorskega. Društvo se vsestransko lepo razvija ter je v dobrem gmotnem položaju, kakor je bilo posneti iz tajniškega in blagajniškega poročila. Zapisnik občnega zbora izide v društvenem glasilu „Slovenski čebelar“. Pri tej priliki vnovič pozivamo naše ude, ki so tudi čebelarji, da naj pristopijo k čebelarskemu društvu, saj je udnina, dve kroni na leto, malenkostna in je toliko vredno društveno glasilo, ki ga vsak ud zastoj dobiva.

Podružnici slov. čebelarstva društva v Bohinjski Beli in v Gorjah sta dobili od deželnega odbora po 100 K podpore za pospeševanje izvažanja živih kranjskih čebel.

Za poskuse z umetnimi gnojili na Barju je dovolilo c. kr. kmetijsko ministrstvo marljivemu nadučitelju mestne šole na Karolinski zemlji g. Črnagoju izdatno državno podporo za leta 1907., 1908. in 1909.

Na višji vinarski in sadjarski šoli v Klosterneuburgu se je vršil ta mesec dvanajstdnevni učni tečaj o vinarstvu, ki se ga je udeležil g. V. Rohrman, pristav kranjske kmetijske šole na Grmu ter glavni odbornik naše družbe.

Štiridnevni učni tečaj o živinoreji se bo vršil od 4. do vštetega 7. marca v Gorjah na Gorenjskem. Opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi te številke.

Mlekarski tečaj priredi letos c. kr. kmetijska družba kranjska dogovorno z deželnim odborom kranjskim na Vrhniki, in sicer bo trajal tečaj tri mesece, to je od pričetka aprila do konca junija. Doslej so bili ti tečaji le osemtedenski, a izkušnja je pokazala, da so taki prekratki, zato bo letos tečaj tri mesece trajal. Opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi ter poudarjamo, da bodo imeli pri sprejemu prednost praktični voditelji mlekarov, oziroma mlekarji, ki so že praktično delali, ali pa osebe, ki so določene za mlekarje v združenih mlekarinah.

Mlekarski in perutninarski tečaj za ženske priredi c. kr. kmetijska družba kranjska od 20. do 23. marca t. l. v Ljubljani. Opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi današnje številke.

Važno za konjerejce. V svrhu pravičnega križanja plemenskih kobil s primernimi žrebci je c. kr. kmetijsko ministrstvo naročilo, da konjerejski odsek v sporazumu z žrebčarsko postajo v Gradcu pregleda plemenske kobile. Namen temu je, da se za vsako kobilo ali vsaj za najsposobnejše kobile izbere njim primerni žrebec. Posestnikom kobil, ki se bodo po danem nasvetu ravnali, ne bo treba plačati takse za skok, marveč še dobe povrnjene potne stroške, če so morali kobile daleč k določenemu žrebcu peljati. — To pregledovanje plemenskih kobil bo dne 5. marca ob pol treh v Lescah pri Wuchererju, dne 6. marca ob pol enajstih v Kranju pred staro pošto in dne 7. marca ob enajstih v Bohinjski Bistrici pred graščino (Fužine). Konjerejski odsek poziva konjerejce, da ob določenem času kobile na ogled pripeljejo, županstva pa prosi, da to primernim potom razglase ter zadevo po možnosti podpirajo.

Žganjarski kotel z dvema cevema. Za prvo število letošnjega „Kmetovalca“ smo dobili vprašanje, ali je upravičeno, da se na podlagi § 38. zakona z dne 17. julija l. 1899. prepoveduje raba navadnih žganjarskih kotlov z dvema hladilnima cevema. Mi smo v odgovoru pojasnili, odkod je ta zahteva, ter smo pristavili, da je neutemeljena in neupravičena in da naj se prizadeti krogi obrnejo potom svojih poslancev do finančnega ministrstva, da prekliče krivične naredbe. Več družbenih udov se je vsled tega res obrnilo na svoje državne poslance, in zlasti gospod poslanec dr. Ig. Žitnik je dobil veliko tozadevnih prošelj, zato je on zadevo temeljito vzel v roke, in posledica je, da je c. kr. finančno ministrstvo z odlokom z dne 5. februarja 1907, št. 9029., določilo, da je kakovost hladilne priprave pri enostavnih žganjarskih kotlih, kakor so pri nas običajni, v zmislu § 38. gori imenovanega zakona brezpomembna za množino izdelka, zato se smejo taki kotli, če imajo tudi dve zvezni cevi med kotlom in hladilnikom, porabljati tudi naprej, ne da bi bilo treba kakih izprememb ali celo kontrolne priprave.

Družbene vesti.

**** P. n. gg. družbene ude** nujno prosimo, da ob bližajoči se pomladi vse gospodarske potrebsčine, zlasti semena, pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavi; zato prosimo ne nadlegovati s povpraševanjem po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

**** Gg. družbenim udom** naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebsčine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

**** Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 80 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico za svoje ude naroče skupno, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsak ud galico naroči potom podružnice. Podružnice naj gredo tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico

za tisto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpí, naj galice ne dobi če ne pristopi k družbi. Gori označena cena velja, dokler ima družba v zalogi jeseni kupljeno galico; če bo treba kupiti nove zaloge, bo cena meseca maja gotovo višja, zato nujno prosimo takojšnjih naročil. Modra galica je v primeri z lansko za 20 K dražja, ker je cena bakru za $\frac{1}{2}$ poskočila. Že danes stan modra galica v Trstu ali v tvornici 83 do 84 K, in sicer pri naročilu na cele vagone, dočim jo prekupci že po 87 K drže in se je torej nadejati, da se bo galica spomladi nadrobno prodajala po 1 K za kg. Naša družba je galico pravočasno ugodno kupila, zato jo more podružnicam tudi nadrobno po 80 K za 100 kg oddajati, in sicer plača družba poleg tega tudi vso voznino do sedeža podružnice. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 160.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamundne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi** na trtah ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galice.

**** Deteljno seme,** zajamčeno predenice čisto in potrjeno od c. kr. semenskega preskušališča na Dunaju, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 1 K 70 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 60 h kilogram. Lucerna je inozemska, in ker sedaj zanjo velja uvozna carina 8 K za 100 kg, zato je letos dražja.

**** Seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po 90 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko ter rumeno ekendorfovko.

**** Glede oddaje semen** objavljamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

**** Šimodolske bike,** kupljene na račun državne podpore, bo družba oddajala v drugi polovici meseca marca t. l. Opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi te številke.

**** Lanene tropine,** ki so najboljša močna krma za živino in skoraj nenadomestna pri vzreji mlade govedí, ima družba vso zimo v zalogi ter jih oddaja po 19 K 100 kg z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

**** Umetna gnojila** ima kmetijska družba sedaj naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro, 16 %, 100 kg 6 K 10 h.

Ta cena velja le za oddajo nadrobno v vrečah po 100 kg, dočim za oddajo podružnicam na vagone po 100 vreč more družba ceno še izdatno znižati, ker odpadejo režijski stroški v skladišču. Podružnice, ki leže ob železniški progi Trst-Ljubljana, Reka-Ljubljana ali Trst-Bohinj-Jesenice-Trbiž in nazaj do Kranja in naroče poln vagon, imajo tudi dobiček pri voznini, ker potem družba ne vračuni vožnje do Ljubljane, ki je v gorenjih cenah zapopadana, temveč le resnično plačano voznino. Ta čas je le 16 % žlindra v zalogi.

Rudninski superfosfat po 7 K 75 h 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskimi superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostno moko po 28 h za kilogramski odstotek fosforove kisline. Režijski stroški se posebej zaračunajo. Vreča se ne računa.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 35 K 100 kg z vrečo vred v množinah najmanj po 100 kg. V manjših množinah velja 1 kg 40 h.

**** Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunanost se še posebej zaračunajo za vsako pošiljko 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozorjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi šupami za živino.

**** Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanjo denar naprej pošlje. V navedeni ceni so všteti izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

**** Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli da je ni mogoče molsti. — Mlečna cev se porine skoz sesek v vime ter se potem vime stiska in tlači, da vse mleko odteče. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Mlekarski in perutninarski tečaj za gospodinje ali njih hčere

priredi

c. kr. kmetijska družba kranjska

od 20. do 23. marca t. l.

na družbeni gospodinski šoli v Ljubljani, v Marijanišču na Poljanski cesti.

V tečaj, ki bo brezplačen, se sprejme omejeno število gojenk, ki bodo morale za hrano in stanovanje same skrbeti. Za sprejem se je zglasti

do 10. marca t. l.

Pouk bo trajal vsak dan dopoldne od osmih do dvanajstih in popoldne od dveh do šestih. Poučevalo se bo praktično in teoretično o mlekarstvu sploh, o oskrbovanju molzne govedi in zlasti o posnemanju mleka s posnemalnikom, o izdelovanju čajnega masla in nekaterih vrst mehkega, namiznega sira. Glede perutninarstva se bo poučevalo vse, kar spada v to stroko, zlasti se bo oziralo na oskrbovanje in krmljenje perutnine, na valjenje s strojem, na gojitev piščancev, na hranjenje jajec in na perutninske bolezni.

Udeleženke tečaja se bodo morale praktično vaditi v mlekarni in v kokošnjaku.

Poučevala bosta ravnatelj kmetijske družbe Gustav Pirc in mlekarski nadzornik J. Legvart; praktične vaje se bodo vršile pod vodstvom in nadzorstvom učiteljice gospodinske šole gospe sestre Vincencije Lah in deželnega sirarja J. Mastnaka.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Ljubljana, 20. februarja 1907.

Razglas.

Trimesečen mlekarski tečaj

priredi

c. kr. kmetijska družba kranjska dogovorno s kranjskim deželnim odborom

od 1. aprila do 30. junija t. l.

na Vrhniki.

Tečaj bo teoretično-praktičen ter se bo poleg spoznavanja, preiskovanja in ravnanja z mlekom poučevalo poglobitno o izdelovanju presnega masla in sira. Nadalje se bo vršil tudi pouk o mlekarski kemiji in bakteriologiji ter se bo poučevalo o oskrbovanju in krmi molzne živine, o kužnih boleznih ter o mlekarskem knjigovodstvu in računstvu.

Pri praktičnem pouku se bo oziralo na vse načine ravnanja z mlekom in poleg tega tudi na oskrbovanje mlekarskih strojev in tudi parnih kotlov.

V tečaj, ki bo brezplačen, se sprejme le 12 udeležencev, ki dobe brezplačno stanovanje. Za hrano bo moral vsak udeleženec sam skrbeti. Nekaterim nepremožnim udeležencem bo mogoče dati podpore iz državnega, oziroma deželnega prispevka.

Prošnje za sprejem je poslati

do 20. marca t. l.

na podpisani odbor. Prednost za sprejem imajo tisti, ki so že v kakšni mlekarni delali, oziroma tisti, ki jih pošljejo učiti mlekarske zadruge.

Po končanem tečaju se morajo udeleženci podvreči izpitu ter dobe o njem slišalo, ki jih usposobi za voditelje mlekaren.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 28. februarja 1907.

Štiridneven poučni tečaj o kmetijstvu

priredi

c. kr. kmetijska družba kranjska

od 4. do 7. marca t. l.

v Gorjah na Gorenjskem.

Pouk se bo vršil vsak dan od 9—12 dopoldne v dvorani hranilničnega poslopja v Zg. Gorjah, in popoldne od 2—4 bodo praktična razkazovanja v hlevih itd.

Pouk bo brezplačen in se ga more udeležiti vsak odrasel kmetovalec, oziroma gospodinja. Udeleženci bodo morali pravočasno dohajati k pouku in se dostojno vesti.

Sporod predavanjem bo naslednji:

V ponedeljek, 4. marca:

Gustav Pirc, ravnatelj c. kr. kmetijske družbe, bo učil naslednje predmete: Kaj je kmetijstvo? Vednostna podlaga kmetijstvu. Redilne snovi v zemlji in v krmi. Gnoj in gnojenje. — Prosti razgovori.

V torek, 5. marca:

J. Legvart, dež. mlekarški nadzornik, bo učil naslednje predmete: Živinoreja in temeljni pogoji njenega uspevanja. Plemenjenje, oskrbovanje in krmljenje govedi. Vzgoja in poraba govedi. Razkazovanje hlevov in nasveti za njih zboljšanje. Obdelovanje travnikov. — Prosti razgovori.

V sredo, 6. marca:

a) Dopoldne:

Frančišek Gombač, deželni vinarski komisar, bo učil naslednje predmete: Vzgoja in oskrbovanje sadnega drevja, bolezni sadnega drevja. Umna poraba sadja itd.

b) Popoldne:

J. Legvart, dež. mlekarški nadzornik, bo učil naslednje predmete: Pravilna molza. Prasičja reja. Mlekarkstvo. Perutninarstvo. Razkazovanje v svinjarijah, v mlekarni itd. — Prosti razgovori.

V četrtek, 7. marca:

Josip Stegu, c. kr. okrajni živinozdravnik, bo učil naslednje predmete: Zdravstvo živine. Prva pomoč pri živinskih boleznih. Pomoč pri porodih. Praktične vaje na živini. — Prosti razgovori.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 20. februarja 1907.

R a z g l a s

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov simodolske pasme (rumenobeke lisaste z belo glavo), kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi meseca marca s podporo, ki jo je c. kr. kmetijsko ministrstvo dovolilo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov simodolske pasme.

Te bike bo odbor oddajal na podlagi došlih prošelj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov v dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do

4. marca t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1. da je pripravljen bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega bika, ki ga določi odbor;

2. da pošlje na račun precej, ko mu odbor naznaní, da mu je bik prisojen, 20 K, ki zapadejo, če potem ne sprejme odkazanega mu bika;

3. da plača ob sprejemu bika polovico tistih stroškov, ki jih je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 20 K, in

4. da podpiše zavezo pismo, da se zaveže imeti prejetega bika dve leti za pleme in, če ga iz ktereakoli nezažostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 20 K za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejec, ki bo imel prejetega bika čez dve leti za pleme, in sicer najmanj štiri mesece dalje, dobo 40 K in za vsak nadaljnji mesec po 10 K nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. februarja 1907.

V a b i l o

k občenemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah pri Lescah, ki bo v nedeljo, 10. marca t. l. popoldne ob treh v šoli.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnika.
2. Pregledovanje računov za l. 1906.
3. Volitev odposlanca za Ljubljano.
4. Volitev načelnika.
5. Nasveti in slučajnosti.

Kmetijska podružnica v Begunjah pri Lescah,

21. svečana 1907.

V. Zavrl, načelnik.

V a b i l o

k občenemu zboru kmetijske podružnice v Planini, ki bo v nedeljo, 10. marca t. l. ob štirih popoldne pri g. Mejaku.

S P O R E D :

1. Načelnikovo poročilo.
2. Razgovor o oskrbi podružničnega bika.
3. Volitev odbora in načelnika.
4. Slučajnosti.

Kmetijska podružnica v Planini,

dne 20. februarja 1907.

Josip Bédeneč, načelnik.

Listnica uredništva.

M. C. v S. Vsaka pogodba mora biti kolekovana, ali pa pri davkarji naznanjena, da namesto koleka odmerijo pristojbino, ki se plača davčnemu uradu.

F. I. v G. Domnevati je, da je Vaš sosed posekal smreko v dobri veri, da je na njegovem svetu, ker takrat ni bila še meja urejena, zato tožnim potom ne b ste nič dosegli, ker je zadeva v treh letih zastarala.

I. S. v R. V kranjskem delu vipavske doline se simodolska goved izorno sponaša, zato ni dvoma, da bi tudi pri Vas dobro uspevala, saj sami trdite, da ste s simodolsko kravo, ki jo že imate, zelo zadovoljni.

A. U. v S. Odgovor na svoja vprašanja najdete v stavnem redu za Goriško in v zakonu za neerarske ceste v tej kronovini.

J. K. v L. Pepel kot gnojilo more nadomestiti kalijevo sol ali kajnit. 200 kg dobrega pepela je približno toliko vredno kakor 100 kg kaj ita ali 33 kg kalijeve soli.

I. P. v K. V starejšem vinogradu je najbolje gnoj čezinčez razstreti in ga potem takoj podkopati.

M. G. na Z. Sadne peške je bolje pred setvijo v vlažnem pesku nakaliti. Sadne peške dobite pri tvrdki W. Klenert v Gradu.

F. P. v P. Opuščen vinograd morete zasejati z lucerno ali z mešanico iz trav in detelje. Vinograd zasaditi z namenom, da bi ga ne okopavali je nezmisel. — Omara za led se prav dobro zavaruje pred ogrevanjem s prav drobno in močno stlačeno rezanico iz slame.